

Mons. IVAN MILOVAN
BISKUP POREČKI I PULSKI U MIRU

Znanstveni rad dr. sc. Stipana Trogrlića, kako nam je poznato, u najvećoj mjeri odnosi se na povijest Crkve u Istri u 19. i 20. st. Time je trasirao put novim istraživačima istarske crkvene povijesti koja je veoma i bremenita i složena. To je vrijeme stvaranja novih država, uspostave novih državnih granica i granica biskupija, novih društvenih poredaka... Dva sustava, onaj fašistički i onaj komunistički, svaki je na svoj način bio antikršćanski i anticrkven te nastojao djelovanje Crkve strogo kontrolirati, a s onima koje je smatrao nepodobnima i radikalno se obračunati, bilo da je riječ o svećenicima, bilo o vjernicima laicima. Dr. Trogrlić je svojim znanstvenim radom, po mom skromnom mišljenju, izvanredno dobro istražio ovo razdoblje naše povijesti pretočivši rezultate svojih istraživanja u brojne knjige i znanstvene i stručne radove. U tim djelima, osim uzorne znanstvenosti, vidi se i Stipanova crkvenost. Znanstvenost su, dakle i crkvenost, po mom mišljenju, one odlike djelovanja i djela dr. Trogrlića što ga danas čine našim najvećim živućim poznavateljem povijesti Crkve u Istri modernoga i suvremenoga doba.

Stipanu Trogrliću itekako je dobro uspjelo da svojim znanstvenim radom produbi stare postavke, utemelji i obrazloži nove teze te odbaci one koje su, kako o Crkvi, tako i o našem narodu, povijesnoj znanosti i javnom mnijenju nastojali nametnuti totalitarni režimi 20. stoljeća. Dr. Trogrlić nastojao je izbjeći zamku nametnutih teza i zaključaka jer je za svoja znanstvena djela crpio i proučavao izvornu povijesnu građu u neistraženim istarskim arhivskim fondovima naših crkvenih i državnih arhivskih ustanova. Pa makar i uz mnoge prepreke, dr. Trogrlić je uporno, marljivo i sustavno istraživao, pisao i objavljivao te je svojim konstruktivnim, otvorenim, iskrenim i poštenim pristupom kod svih onih s kojima je osobno i profesionalno dolazio u doticaj uspostavljao čvrste mostove povjerenja i suradnje.

Mlade generacije naših svećenika i vjernika, ali i svih ljudi dobre volje, čitajući Trogrlićeva znanstvena i stručna djela, moći će nedvojbeno bolje i jasnije razumjeti prošlost Crkve u Istri kao i živote i djelovanja njezinih istaknutih osobnosti od biskupa Jurja Dobrile pa do Bože Milanovića. Ovo moje slovo prikladna je prigoda da izrazim svoju zahvalnost dr. Stipanu Trogrliću, također i što je svojevremeno, kao povjesničar, pristao biti *peritus* – stručnjak na biskupijskoj razini u Postupku za proglašenje blaženim i svetim svećenika i mučenika Miroslava Bulešića. On je bio jedini laik među drugim stručnjacima – što dovoljno govori o povjerenju i mene osobno kao u to doba biskupa – ordinarija, tako i naše mjesne Crkve u njegovu osobu i njegov rad.

Zahvalan sam također priredivačima ovog Zbornika, kao i svim autorima radova u njemu, da su na ovim stranicama, svatko od njih na svoj način, izrazili svoje poštovanje dr. Stipanu Trogrliću o 70. godišnjici njegova života, za sve njegovo plodno historiografsko i drugo djelovanje te za sav njegov golem trud i iskrenu ljubav prema našoj Crkvi i našem narodu, a koje je on, uvijek nošen plemenitim nadahnućima kršćanskog humanizma, svima nama u Istri, ali i šire, tijekom mnogih desetljeća tako autentično svjedočio i svjedoči!

Pula, 30. svibnja 2024.

mons. Ivan Milovan
porečki i pulski biskup u miru
Ivan Milovan